

ELŐFIZETÉS

EGYLYBEN ÉS VIDÉKEN:
 Egy évre 240 Lei.
 Fél évre 120 Lei.
 Egy negyed évre ... 80 Lei.
 Egy óra 20 Lei.

Hirdetések árszabás szerint
 díjazás mellett vétetnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és Csanádi Egyesült Vas-
úti palotájában.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat
Bulevardul Regele Ferdinand I
(József főherceg-ut) 22. szám.

TELEFON-SZÁM 151.

ARAD, 1922.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

Kedd, január 31.

Az új prefektus.

Holnap Aradra érkezik Bucarestből dr. Marcus Mihály, a város és a vármegye új prefektusa. A kombinációk ezzel megszűntek. Aradváros közönségében megnyugvást keltett, hogy a kormány dr. Marcus Mihály személyében találta meg azt az embert, akit méltónak tart a prefektusi szék betöltésére. A kormány beváltotta azt az ígéretét, hogy magyar többségű helyekre olyan exponenseket állít, akik ismerik a viszonyokat, akik beszélnek a magyar nyelvet, tudják, hogy mik a kívánságai, mik a sérelmei a magyarságnak. Ez az elv legeklátásabban dr. Marcus kinevezésével valósult meg.

Arad magyarságának nem volt oka panaszra az eddigi prefektusok ellen. Egy kivétellel valamennyien erdélyi emberek voltak, akik együtt éltek, együtt dolgoztak a magyarsággal. A legutolsó kinevezett prefektus, Radu Pancu a régi királyságból került hozzánk. Sok jóakarattal nyilatkozott meg cselekedeteiben és az érintkezésben is szívélyes volt, de nem ismerve az itteni viszonyokat, nem ismerve a város lakossága többségének nyelvét és érzésvilágát, idegen maradt közöttünk.

Az új prefektustól sokat vár Arad magyarsága annál is inkább, mert magyar városban, Békés-Gyulán működött mint ügyvéd és később mint prefektus. A gyulalaki nemzetiségre és vallásra való tekintet nélkül megszerették a Konziliáns, megértő vezető férfiút, aki rövid ideig tartó prefektusi működése alatt nem tett különbséget a hozzá forduló magyarok és nem magyarok között. Amikor Gyulát a trianoni békeszerződés visszaadta Magyarországnak, Aradra jött dr. Marcus. Itt telepedett le, közgazdasági tevékenységet fejtett ki és aradi polgár lett. Arad magyarságát tehát ismeri az új prefektus, akivel közvetlenebb lesz az érintkezés, mert tökéletesen bírja a város lakossága többségének nyelvét. Közöttünk élve sok jóbarátot szerzett magának és közgazdasági tevékenysége alatt is alkalma volt megismerni a magyar kisebbség, Aradon a többség fájó sebeit. Mint prefektusnak módjában lesz orvosolni a sebeket.

Nem zengünk himnuszt az új prefektusnak, amikor hivatalba lépése alkalmával a rokonszeny szá-

valval keressük fel. Olyan embernek ismerjük dr. Marcus Mihályt, aki a dicséret szövegeitől idegenkedik. Csupán arra kérjük, hogy őrizze meg azt a pártatlanságot, azt a megértést, azt a rokonszeny-

vel, amellyel megteremtette a társadalmi békét Gyulán. Teremtse meg itt is a lelkek békéjét, mert Arad magyarságának elsősorban és mindennek előtt lelki békére van szüksége.

Dr. Miclea Sever — aradi jelölt

(Goldis László Pectean lép fel.)

CLUJ. A román nemzeti párt választási bizottsága folytatja a jelöltek összeállítását. Míg több kerületből nem érkeztek be az ottani pártok ajánlatai, egyelőre csak a következő kerületekből ajánlottak jelöltek:

Alba-Julian Maniu Gyula, T. Gyomokut Vajda Sándor, Brassov Popoviciu Mihály, Pectea Goldis László, Arad Miclea Sever cr., Torda Moldován Valér, Teplica Vajcu Nitescu, Szászváros Vlád Aurél, Timisoara Domasteanu tábornok, Lugoj Cajus Bradeceanu, Buziás Bocu Sever, Oravicabánya Braniste Valér, Nagyszentmiklós Piriu Vasil, Resicabánya Mulin Romulus. (RTI.)

BUCURESTI. A liberális párt

Érvényes a vagyonadó-törvény

(A kereskedelem szabadsága. — Monopolizálják a biztosítókat.)

BUCURESTI. A pénzügyminiszter értesítette a pénzügyi közegeket, hogy mindaddig, amíg a vagyonadó érvényét más törvény nyel nem fogják pótolni, az eddigi törvények érvényesek, mert csak a törvények alkalmazását függesztették fel, nem pedig az előmunkálatokat, amelyek bármely adótörvénynél felhasználhatók lesznek. Ellenben az olyan becsések, amelyek ellen fellebbezés nem történt, végleges alapját fogják képezni az adókiutésnek. (RTI.)

BUCURESTI. A pénzügyminiszter egy kereskedő küldöttség

A valutáért.

(Engedély nélkül külföldi értékeket se kivinni, se átutalni nem lehet.)

BUCURESTI. Az ujonnan felállított gazdasági főtanács, mely a kormány öt tagjából a miniszterelnök vezetése alatt alakult és a melyről tegnap beszámoltunk, legelső feladatai közé a valuta megjavítását sorolta. A pénzügyminiszter sürgős intézkedéseket helyezett kilátásba és az intézkedé-

sek alapos tanulmányozására a főtanács kiegészítéseképpen külön valuta bizottságot létesített. A valuta bizottság tegnapi ülésén más igen fontos intézkedéseket is határozott el. A határozatok a következők:

1. Aki dollárt, francia, vagy svájci frankot, avagy lírát akar külföldre kivinni, köteles az illetékes kereskedelmi és iparkamaránál igazolványt beszerezni, amely bizonyítja, hogy kereskedő és szál-

lítólevelek, rendelőlevelek és más kereskedelmi okmányokkal tartozik kimutatni, hogy a kivitelre szánt idegen valutát effektív áruvásárlásra fordítja. 2. A postát utasítani fogják, hogy külföldre szóló pénzes leveleket, csekkeket és más idegen valutákat tartalmazó küldeményeket csak abban az esetben továbbítsa, ha feladója előzetesen megszerezte a valutabizottság engedélyét. 3. Utasítást kapnak az ország összes nagybankjai is, hogy a valuta bizottság hozzájárulása nélkül ne eszközöljenek átutalásokat külföldi értékekben. A vonatkozó rendeleteket a pénzügyminiszter a napokban fogja kibocsátani és szigorúan fogja ellenőrizni végrehajtásukat. A rendelet ellen vétőket a vámtörvény büntető rendelkezései szerint fogják büntetni.

Választási mozgalmak.

(A nemzeti-párt jelölt értekezlete. Gazdák küldöttsége egy jelöltöt.)

Aradon a politikai pártok már megkezdték a választást előkészítő munkájukat. Elsőnek az aradi nemzeti-párt lép akcióba. A párt, amelynek már van gyakorlata a választási kampányban, eddig csendben dolgozott és csak holnap lép ki a porondra. A nemzeti párt holnap értekezletet tart, amelyen meg fogja ejteni a képviselő- és szenátor-jelölést. Hogy kik lesznek a párt jelöltek, arra nézve nincs értesítés. Itt említjük meg, hogy a „Romanul”, amely néhány hónappal ezelőtt megszűnt,ából megjelenik és a nemzeti párt organuma lesz. — Ma délelőtt gazdák-ból álló szépszámu küldöttség kereste fel Fisu János polgármesteri titkárt, akit a gazdák azért üdvözöltek, mert mint képviselőjelölt a megértés politikáját hirdeti. A küldöttség vezetője, János Fisu, aki meköszönve az előlegezett bizalmat kijelentette, hogy hivatalos elfoglaltsága miatt bővebb programmal még nem léphet a nyilvánosság elé, de mielőtt ideje megenged, bővebben ki fogja fejteni a megértést és konszolidációt hirdető programját. — A liberális-párt a közeli napokban meg fog alakulni Aradon, mielőtt dr. Marcus Mihály prefektus Aradra érkezik és átveszi hivatalát. Beszélnek arról, hogy Aradon liberális programmal Alevra volt szenátor lép fel, aki a nyáron megvásárolta Magyará-

don a volt Atzül-féle szőlőt. — Az Averescu párt állásfoglalásáról mindeztideig még nincs jelenteni való. Hir szerint Radu Pancu volt prefektus lép fel Averescu párti programmal, de ez még nem bizonyos.

Bratianu új manifesztuma.

(Miért nem egyeztet meg a nemzeti párttal?)

BUCURESTI. Több lap jelentése szerint Bratianu miniszterelnök manifesztumot intéz az erdélyi néphez, amelyben megindokolja az erdélyi nemzeti párttal szemben tanúsítandó magatartását. A manifesztum megemlíti, hogy a nemzeti párt a Banca Agrara részére bankjegykibocsátási kiváltságot kért, de ő azt nem akarta megadni és emiatt szakadtak meg a tárgyalások. (RTI.)

BUCURESTI. Constantinescu javadalmi miniszter ma Clujra utazott. Liberális körökben azt hiszik, hogy a liberális-párt tárgyal a nemzeti párttal, hogy lehet-e közeledést létrehozni a nemzeti párt és a liberálisok között. (RTI.)

— **Rekvium a pápáért.** Bucuresti. Ma délelőtt fél tizenkettőkor a Szent József-templomban az elhunyt pápa halálával kapcsolatosan rekvium volt, amelyen a királyi család tagjai, a diplomáciai kar, a polgári és egyházi hatóságok vezetői jelentek meg. (RTI.)

„Mors imperator.”

(Ferencz József császár halála)

Egy francia könyv a következő érdekes részleteket írja Ferenc József haláláról. A császár komolyan beteg volt, legbelsőbb környezete nagyon aggodott, hogy mi fog történni, ha meghal. A császár makacs bronchitisben szenvedett, sőt két oldali tüdőlob jelei is mutatkoztak már. Dr. Kerzl udvari orvos még egy egyetemi tanárt hívott tanácsadónak, mert a helyzet nagyon aggasztó volt. Dr. Körber miniszterelnök állandóan a schönbrunn kastélyban tartózkodott a császár mellett. Rövid időre újból jobban lett, fogadta a magas méltóságokat, ügyeiket elintézte és már-már remény volt arra, hogy erős természete legyőzi a betegséget, de 1916. november. 19-én vasárnap újból rosszul lett úgy, hogy dr. Seidl udvari káplán ellátta a halotti szentségekkel. Minden reményt feladtak és el is voltak a legrosszabbra készülve. Nagy meglepetésre azonban másnap a császár felkelt, íróasztalához ült, belső embereivel tanácskozott, fogadta a jelentéseket és elintézte az ügyeket. Egész Bécs városában az a rémhír terjedt el, hogy a császár óráról-órára gyengébb és hogy, halála minden percen vár-

Aradi háztulajdonosok az országos gyűlésen.

Memorandum a kormányhoz. — A Szövetség nem képvisel osztályérdeket

A csatolt területeken levő háztulajdonosok szövetségei vasárnap a timisoarai háztulajdonosok egyesületének meghívására kongresszusra gyűltek össze a timisoarai városháza közgyűlési termében. A timisoarai városháza nagyterme zsúfolásig megtelt, midőn a timisoarai háztulajdonosok egyesületének elnöke a nagygyűlést megnyitotta, üdvözölte a vidéki delegáltakat és különös melegséggel üdvözölte az aradi kiküldötteket, különös tekintettel arra, hogy az aradi Háztulajdonosok Szövetsége kezdeményezője volt annak a mozgalomnak, mely a háztulajdonosok jogos érdekeinek megvédését tűzte ki célul. Az üdvözlésekre az aradi szövetség részéről, amelynek képviselőiben dr. Demian Aurél elnök, dr. Miron Jusztin szövetségi ügyész, dr. Steinitzer Pál ügyvezető igazgató, Frick József, Hunvady József, Bene István, Horváth Antal és Bogariu Dávid jelentek meg, dr. Demian Aurél elnök hosszas beszédben válaszolt, melyben a háztulajdonosok helyzetét ecsetelte, viszonzta az üdvözlést és midőn befejezte beszédét, a megjelent háztulajdonosok lelkes éljenzéssel honorálták dr. Demian előadását és az aradi szövetséget. Többek felszólalása után dr. Hajdu Frigyes, mint a timisoarai háztulajdonosok egylete jogi szakosztályának vezetője a háztulajdonosok sérelmeit magában foglaló beszéd kíséretében a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

1. A nagygyűlés ebből kifolyólag üdvözli a román királyt. 2.

Kéri és elvárja a kormánytól, hogy a háztulajdonos jogait intézményesen biztosítsa. 3. Kéri és elvárja a kormánytól, hogy a lakás és lakbérleti hivatalok eltörlőssenek addig is, míg ez megtörténik, azok szigorú ellenőrzés alá helyztessenek. 4. Kéri és elvárja a kormánytól a Titulescu-féle adótörvények eltörlését.

Ezek után tárgyalás alá vették a timisoarai háztulajdonosok egyesületének programpontjait, melyekhez elsősorban az aradi háztulajdonosok szövetsége nevében dr. Steinitzer Pál előterjesztette módosítását, melyet a nagygyűlés egyhangulag elfogadott. Elhatározta a nagygyűlés, hogy a kormányhoz intézendő memorandumot szűkebb bizottság szerkesztesse meg, melybe az aradi, timisoarai szövetségek elnökségeit vették fel.

Számos felszólalás történt, melyekben azt hangoztatták, hogy a háztulajdonosok szövetsége nem osztályérdekeket képvisel, nem a lakók ellenében, hanem velük együttesen akarja az új törvényben egy háztulajdonosok, mint a lakók érdekeinek körülírását, de semiesetre sem engedheti meg, hogy a jelenlegi állapot szerint a hatóságok által favorizált társadalmi osztály egy másik társadalmi osztály rovására előnyben és kedvezményben részesüljön.

A gyűlés befejezése után a Grand Hotel külön termében bankettre gyűltek össze a szövetségi kiküldöttek és a fehér asztalnál folytatták a megbeszéléseket.

hercegnők, tehát a legszűkebb s legbelsőbb családtagok voltak összegyűlve, megjelent a küszöbön Schratt Katalin, a császár hű barátnője és mély meghajlással üdvözölte az ott jelen voltakat. Kétszerc telt el a jelenlevők között, midőn Schratt Katalin láttára Mária Valéria főhercegnő izgatottan ugrott fel helyéről és a teremből távozott. Károly főherceg trónörökös igyekezett lovagias előzenységével a kínos feltűnést enyhíteni, amennyiben Schratt Katalin elé sietett, neki karját nyújtotta, bevezette a terembe, bemutatva nejeinek Zita trónörökösnek és helyet kinalta meg. Néhány perc múlva kinyílt a teremnek a császár lakása felé nyíló ajtajának két szárnya, megjelent az ajtóban herceg Muntenuvó főudvarmester és halk hangon jelentette:

— Őfelsége meghalt. — majd letérdelt, keresztet vetett magára, mondván: — Imádkozunk lelki üdvéért. Az egész társaság letérdelt és röviden imádkozott. Midőn felállottak, mélyen meghajolva Károly az új király felé fordultak, aki vezértábornoki gála uniformisában néma fejbillentéssel fogadta alattvalói hódolatát. Le roi est mort, vive le roi — A király meghalt, — éljen a király!

Mérgezett cukorka.

(Szigoru egészségügyi razzia.)

Az egészségügyi razziaikat dr. Luszt Ferenc hatósági orvos vezetésével a legnagyobb szigorúsággal folytatják. A razzia igen számos cukor, sütemény és mézeskalácskészítőnél talált visszaéléseket. Ma délelőtt az egyik Piata Catedralei (Tökölly-téri) cukorkakészítőnél jelent meg a razzia. A vizsgálat során kiderült, hogy mérges zöld festékanyaggal festik a cukorkákat és féderveisszal hamisítják. A lelkiismeretlen cukorkakészítő ellen a legszigorúbb vizsgálatot indították meg. Sok élelmiszerüzletet egészségtelen, piszkos helyiségben találtak. Több élelmiszerüzlet és cukorkagyár pincékben, nedves faskamrákban van. Ma délelőtt a chuj egészségügyi főfelügyelőségtől rendelet érkezett a városhoz, amely kimondja, hogy üzlethelyiségeket bármilyen célra csak szigorú egészségügyi vizsgálat után lehet elfoglalni.

Mi az a shimmy?

Mindenki táncolja és társaságokban nagy vita folyik körülötte, hogy honnan jött, hogyan jött mi volt az apja, anyja. Az etimológisták is foglalkoznak vele és némelyek szerint amerikai néger-argo és a „shimmy” szó amerikai négerül „vállrázás” jelent. A hivatalos angol nyelvben hasonló szó nincs, legfeljebb a „shimmer”, magyarul: „csillogó”, „fénylő”. A finom európaiak is azt mondják, hogy a francia „chemise” (ing) szóból ered és az inglerázást hirdeti. Ezt döntsék el a tánc művészei. Tény az, hogy a shimmy megjelent egész Európát és épp olyan divatos Párisban, mint Szovjet-Moszkvában. Érdekes az, hogy szülőföldjén, Amerikában, európai formájában nem ismerik. Ott a shimmy tényleg vállrázás, hogy precízebbül fejezzük ki magunkat, egy felcsuszott haslánc amit bármilyen más tánc közben is lehet alkalmazni így például az one-step és fox-trot közben is lehet shimmyzni. Amerikában divatos is a kis shimmy-bábu, amely egyes rugószerkezetre van felszerelve és miközben a parlóban a fonográf játszik, a kis bábu a társaság mulatására shimmyzik. A shimmyben határozottan van csárdás-motívum is és a régi magyar táncnóta szerint:

Ameddig a ballal razzia,

A jobblábbal elhibázza,

Sőt ha megfigyeljük a divatos shimmy-zenét, mindegyikben magyar ritmusra és dallamvezetésre bukkanunk. Ez nem pusztán véletlen. A világ táncmesztar-kongresszusa minden évben összeül a világ egy nagy városában és elhatározza hogy a jövő évre mi lesz a divatos tánc. A múlt évi kongresszus márciusban volt Párisban és akkor a nyugati sajtója meg is írta, hogy 1922. tánc magyaros lesz és csárdás-motívumból állítják össze. Innen a shimmy csárdás-alaphangulata. Hogy teljes legyen ez az ismertetés, még meg kell mondani, hogy Amerikában a shimmy-vállrázás, mint eskücselen, be van tiltva és nyilvános helyen nem szabad shimmyzni.

Széchenyi-alap.

(A Nemzeti és Országos Kaszinó ünnepélye.)

BUDAPEST. A Nemzeti Kaszinó fennállásának kilencvenedik évfordulóján közgyűlést tartott, melyen elhatározták, hogy Széchenyi-alapot létesítenek, amelyre évi 50 ezer korona hozzájárulással tagokat fognak akquirálni. Az alap 1927-ben a Kaszinó alapításának századik évfordulóján kezdené meg működését. Az Országos Kaszinó közgyűlésén vasárnap szintén rendeztek Széchenyi-ünnepet, amelyen gróf Széchenyi Emil mondtotta az emlékbeszédet. Azután Hoitsy Pál parentálta el Wekerle Sándort, akinek helyébe Nádaszy Imre országos főkapitányt választották igazgatónak.

Budapesti irások.

A Röntgen-s. emü nő.

Az Erkel-utca 20. szám alatt lakik a Röntgen-szemű asszony. A rendelő szobájában délszaki növények, finom vázák és fantasztikus szobrok között egy íróasztal mellett ülve fogad a Röntgen-szemű asszonyt. Váry Rezsóné fekete selyem ruhát visel, kicsit öszül is már, de csodálatos fényű fekete szemmel fiatalos tüzből lobognak. Hét évvel ezelőtt egy társaság volt náluk és amint ebédelték, egy kövér uralmú fült szemben az asztalnál. Egyszerre csak rémülve vette észre, hogy világosan látja a vele szemben ülő embernek egész belső részét: a szívet, a májat, a tüdőt és a keringő vért, az egész emberi organizmust a legapróbb részletekig. Fölsikoltott és amikor elmondta, hogy mit látott, mindenki kinevette. Ő azonban nyomban megállapította arról a kövér uralmú, a kit akkor látott először életében, hogy szív- és veséjében szenved. Ez az ember kénytelen volt később elismerni, hogy Váryné jól látott, mert fél évig kezelte magát, amíg ismét egészséges lett. Eddig hét év alatt Váryné kijelentése szerint többszáz embert gyógyított meg. Volt idő, amikor 68 beteg kereste fel egy nap alatt. Orvosi könyveket sohasem olvasott, az orvosok által használt latin kifejezéseket sem ismeri. Csak beletartja az emberi testbe a ruhát keresztiül és észreveszi a kóros elváltozásokat. Váryné senkitől sem fogad el pénzt. Állandóan egész sereg paciensek, köztük előkelő személyiségek várakoznak az előszobájában. Orvosságot is ír betegeknek, rendszerint teát vagy valami gyógynövényt. Váryné betegrei rendszerint Váryné-től a központi Röntgen-intézethez mennek, hogy Váryné megállapításait ellenőrizhessék. A Röntgen-intézet vezetője, dr. Kelen Béla egyetemi magántanár kijelentette, hogy Váryné olyan megállapításokat is észlel, amelyeket a Röntgen-készülékkel sem lehet észrevenni. Szerinte Váryné nem láthat bele az emberi testbe. Tehát a Röntgen-szemű asszonyt a tudomány nem ismeri el.

Arad magyarsága és a választás.

(Dr. Barabás Béla nyilatkozata.)

Az Aradi Közlöny több oldalról elfhangzott felszólalásra válaszolva kifejtette, hogy Aradon igen nagy esélyei lennének egy magyar képviselőjelöltnek. Közleményünk széles körben keltett visszhangot s a magyar választópolgárság arra az álláspontra helyezkedik, hogy ha magyar jelölt lép fel Aradon, azt minden magyarnak támogatnia kell. Kijegyezett ez az álláspont abból, hogy az eddig kombinációban levő jelöltek nem a magyarságból kerültek ki. A magyarságnak akcióba lépésére megvan az akarat, de most már az a kérdés, vajon megvan-e a lehetőség is arra, hogy a város magyarsága politikai aktivitásba léphet-e? Az Aradi Közlöny munkatársa ma beszélgetést folytatott dr. Barabás Bélával, aki a következőket mondotta:

— Én magam nem mozgathatom Arad magyarságát. Öreg, fá-

radt ember vagyok és már erre. Azt mindenestre megteszem, hogy az akcióba lépést előkészítem. Megbeszélést folytattam dr. Beles Jenő prefektussal, aki kijelentette előtem, hogy dr. Marcus Mihállyal, az új prefektussal már tárgyalt a magyarság aktivitásáról és azt az elvi álláspontot foglalták el, hogy egyetlen választópolgár akciószabadságát sem fogják korlátozni. Most megvárom, amíg dr. Marcus prefektus Aradra érkezik és azután megbeszéltem vele a szükséges dolgokat.

Megvan a remény arra, hogy össze lehet hívni gyűlésre Arad magyarságát, amely dönteni fog a továbbiakról. Hogy ki lesz a magyar jelölt Aradon? Akárki legyen is, támogatni kell. Nem személyek jönnek tekintetbe, hanem az a szükségesség, hogy Aradnak magyar nemzetiségű képviselője legyen.

Kedvező döntés a kat. főgimnáziumról.

(Nem tért vissza a kormánybiztos-főigazgató.)

A Gazeta Ardealului és ennek kapcsán a cluj Ellenzék foglalkozik az aradi katolikus főgimnázium ügyével. A két lap szerint a főgimnázium megnyitását Glaffelder Gyula timisoarai püspök intervenciójára a közoktatásiügyi minisztérium állítólag már engedélyezte is. Sőt amint a G. A. értesül, az erre vonatkozó rendelet a napokban már meg is fog érkezni Aradra. A két lap cikkével kapcsolatosan ma felkerestük a főgimnázium igazgatóságát, ahol azonban még hivatalosan egyáltalán semmit sem tudnak a dologról. Az igazgatóság és

a tanári kar hangulata nagyon bizakodó és biztosra veszik, hogy a minisztérium határozata csak kedvező lehet. Azt a körülményt, hogy a kormánybiztos főigazgató az eredeti tervtől eltérőleg nem tért vissza Aradra, a közbejött kormányváltással és ennek következtében a cluj reszortügyek megszorodásával magyarázzák, mert valószínűleg ezek gátolták meg dr. Pteancut vizatérésében. A gimnázium ügyében a döntés, tanárok és szülők véleménye szerint a legsürgősebb és a tizenketedik órában kell történnie valaminek.

Tószögi-Freund Albert kivégzése.

— Bibó-Dénes fozlizzatta a tömeget. — A kormányzó parancsa. —

BUDAPEST. Dr. Tószögi-Freund Albertet, Graner Albertet, Hamburger Edét 1919. augusztusában a kommün bukása után Fonyódon a felizzagott tömeg népitétel formájában felakasztotta. Az Új Nemzedék és a Budapesti Hírlap nemrég foglalkozott az esettel. A két újság cikkeit Tószögi-Freundné sérelmesnek találta és sajtópört indított a két lap ellen. A mai tárgyaláson felolvasták annak a kiküldött végleges bizottságnak jelentését a gyilkosságokról, amelyben a hadügy, belügy és igazságügyminisztérium, a fővezérség és az érdekelt családok képviselői is résztvettek. Ez a jelentés elmondja, hogy Tószöginé Sifókón magától Horthy fővezértől kapott parancsot, amely elrendelte, hogy az ügy teljes tisztázásáig nem szabad a foglyokhoz nyulni, akiknek testi épségéért a parancs a tisztai őrség vezetőjét személyében teszi felelőssé. Mikor a kormányzó a parancsot átadta Freundnének, Bibó Dénes tartalékos huszárhadnagy is jelen volt, aki mint a jelentés tovább írja,

Salm gróffal együtt népgyűlést hívott össze, amelyen a tömeghez beszédet intézett, hogy a Mackensen-hadsereg fegyvereit Tószögi és Graner kiszolgáltatták a vörösöknek. Hamburger pedig az ellenforradalmárokat üldözte. A beszéd hatása alatt a felizzagott tömeg betört a csendőrlaktanyába, kihurcolta a letartóztatottakat és felakasztotta őket. Tószögi a nyakára vetett kötélről kétszer leszakadt, de harmadszor is felhúzták. Közben Tószöginé a helyszínre érkezett és Horthy kegyelmére hivatkozva sikoltozva kegyelmet kért férjének. Bibó azonban elvezette a szerencsétlen asszonyt. A büntény közvetlen tettesének: három földművesnek, Varga Péter fogtechnikusnak és Fűrjes József intézőnek az általános amnesztia alkalmával megkegyelmeztek.

BUDAPEST. A Tószögi-sajtóperben a vádlottak Rákosi Endre dr. a Budapesti Hírlap, és Serényi Gusztáv az Új Nemzedék munkatársai. Védőik utján a valódiság bizonyítását kérték. A vádlottak előadták, hogy a kommün

bukása után a budapesti időszaki lapok rágalmazták a Szegeдрől érkezett tisztakat. Ezeket kívánták ellensúlyozni cikkeikkel. A tanúk hallottak arról, hogy Tószögi Kommünista. Barkóczy alezredez azt vallotta, hogy neki is elmondták, hogy a vidéken bujkáló terroristák Tószögiéknél jöttek össze. Dr. Ulain védő:

— Ugyanakkor önmek nádasban kellett bujkálnia, hogy életét megmenthesse?

Az elnök megtiltotta a választást a nem idetartozó kérdésre.

LEGUJABB

A tótok autonómiája.

BÉCS. A Morgenszeitungnak jelentik Prágából, hogy Hlinka a szlovák néppárt vezére javaslatot terjesztett be a képviselőházba, amelyben az alkotmány revízióját és a szlovákság autonómiájának megoldását sürgeti. A tót katolikus néppárt és a nemzeti párt elhatározták, hogy szövetséget alakítanak a tót tisztviselők védelmére, hogy megakadályozzák a tisztviselők, tanítók és papok elleni cseh tulkapásokat.

Befagyott a Kelet-tenger.

LONDON. A Kelet-tenger a part mellett több kilométernyi szélességben befagyott. E ritka jelenség folytán Sassnitzban több hajó bennszorult a jégtömegben. Északnémetországban a zord hideg elűzte az influenza-járványt.

Nagy vihar Newyorkban.

WASHINGTON. A newyorki kikötőben óriási vihar pusztított, úgy, hogy egyetlen hajó sem tudta megközelíteni a partot.

Shakleton meghalt.

MONTEVIDEO. Shakleton a hírneves sarkkutató január tizenötödikén West nevű hajóján melesszurás következtében meghalt.

Fiume magyar mintára

(György Henrik meghívása.)

BUDAPEST. Fiume jelenlegi államfője Zanella Richard, a magyar országgyűlés éveken át volt fiumei képviselője, Zanella, aki most még csak ideiglenesen áll az önálló Fiume élén, most szervezi meg az új államocskák köz igazgatását és összes közintézményeit. Mint értesülünk, Zanella Fiume közigazgatását teljesen magyar mintára akarja berendezni. György Henrik, a budapesti belügyminisztérium tanácsosa, számvevőségi igazgató a napokban levelet kapott Zanellától, amelyben Fiume államfője felkéri, hogy jöjjön Fiumébe és magyar mintára szervezze meg az új államközigazgatását. György miniszteri tanácsos az érdekes ajánlatot döntés végett felettesei elé terjesztette. György előterjesztésével a minisztertanács már foglalkozott és hozzájárult ahhoz, hogy a belügyminisztérium hosszabb szabadságot engedélyezzen Györgynek.

György Henrik, a legkiválóbb magyar szakember, akit Aradon is jól ismernek. Annak idején, amikor a koalíció alatt a város számvevőségével nem volt minden a legnagyobb rendben, gróf Károlyi Gyula akkori főispán György Henriket hívta le Aradra, György egy hónap alatt rendbehozta a városi számvevőséget.

HIREK.

Az Acsev. eskütétele.

Az Aradi Csanádi Egyesült Vasutak tisztviselői, alistas kara és forgalmi személyzete ma déli tizenkét órakor tette le a hivatalos esküt Passcutiu kormánybiztos kezébe. Az esküt tett tisztviselők a következő esküszöveget írták alá:

„Esküszöm a mindenható Istenre és becsületemre és lelkiismeretemre fogadom, hogy I. Ferdinánd Királyhoz és Romániának alkotmányához hű leszek és a szolgálatom által előírt kötelezettségeknek hűséggel eleget teszek. Isten engem úgy segéljen.”

— Az új prefektus érkezése. A megyei prefektúra telefonértesítést kapott Bucurestiből, hogy dr. Marcus Mihály Aradváros és Arad megye újonnan kinevezett prefektusa, nem mint eredetileg tervezték, vasárnap délben, hanem kedden délben az erdélyi vonattal érkezik Aradra.

— Gritta Ovidiu rendőrprefektus tegnap Bucurestiből Aradra érkezett és ma reggel ismét elfoglalta hivatalát.

— Zita elutazott Madridból. Madrid. Zita exkirálynő ma elutazott Medina del Campo-ba gyermekei elé. Az állomásra Alfonso spanyol király, Maura miniszterelnök és az udvari mellóságok is kikisérték.

— Elmaradt a földgáz-értekezlet. Megírta az Aradi Közlöny, hogy vasárnapra a városházán az aradi és az arad megyei földgáz kihasználása tárgyában értekezletet hívtak össze. Közben dr. Robu főpolgármester megbetegedett és felkérésére bizonytalan időre elhalasztották az értekezlet megtartását. Valószínűleg a főpolgármester felépülése után rövidesen megtartják az értekezletet. Erről az érdekelteket a lapok útján idejében értesíteni fogják.

— Házasság. Schiller Aladár és Leipniker Jenny ma délelőtt 11 órakor tartják esküvőjüket az aradi izr. templomban.

— Keresztény Budapestet! Budapest. A keresztény községi párt ülésén Ereky Károly hosszabb beszédet mondott, amelyben vádolta Vázsonyi Vilmost, hogy állandóan felszinen tartja a királykérdést és ezáltal összeveszti a katolikusokat a protestánsokkal, a keresztényszocialistákat a szociáldemokratákkal. Ereky Károly beszéde után Wolff Károly emelkedett szólásra és kijelentette, hogy ők kizárólag keresztény Budapestet akarnak.

— Ugron István és Bratianu tárgyalásai. Bucuresti. Ugron István a magyar követség megbízásából ma tárgyalat Bratianu miniszterelnökkel a választások ügyében. (RTD).

Támadás Károly exkirály ellen.

(„Hol van a Karcsi?” — A tatal gróf nyilatkozata.)

BÉCS. Gróf Esterházy Ferenc a tatal hitbizomány ura egy öt megintervjuoló hírlapíróknak a következőket mondotta a Tatal királypuccsok történetéről:

— A királyi pár rendkívül kimerült volt, amikor Tatalra érkezett. Ezért, amint a kastélyba érkezünk, rövidesen visszavonultak pihenni. S alig, hogy lepihentek, megtörtént az első támadás. A hátsó lépcsőn, mely a fürdőszobához vezet s amelytől a királyi pár hálószobája a harmadik helyiség volt, egy bőrkabátos, sovány fiatal tiszt vezetésével törtettek fel néhányan. Egyre azt hangoztatták, hogy kétszázan vannak, de amint utólag kiderült, pontosan huszonhat emberből állott ez a csoport. En hálóingben állottam a lépcsőfokon, s amikor feljöttek egy darabon, letaszítottam őket.

— Hol van Karcsi? — Kérdezték.

— Nem tudom ki az, sohasem láttam! — feleltem, mire így válaszoltak:

— Hát az, akit tegnap be akartatok hozni!

Ha nem vagyok ott, a legborzasztóbbtól lehetett volna tartani. A támadók valahogy visszavonultak az udvarra, ahol akkor

— Pénz áll a házhoz. Bucuresti. A hét folyamán visszaérkeznek Németországból a megszállítás idején elvitt egymillió arany értékű érepenz. A német külügyminisztérium már utnak indította a szállítmányt. (RTD).

— Románia párisi követe. Bucuresti. A lemondó Ghica herceg helyébe párisi nagykövetté C. Diamand megválasztott miniszter neveztek ki. (RTD).

— A gyilkos fodrásznő büntetése. Berár Rózsi aradi fodrásznő tavaly májusban meggyilkolta a vele vadházasságban élő Kugler Ede cipészt. A törvényszék a gyilkos fodrásznőt annak idején emberölés büntette miatt 3 és fél évi börtönrre ítélte. Berár Rózsi felelősségére a timisoarai táblához került a bűnyű. A tábla az emberölés büntetést csak halált okozó súlyos testi sértésnek minősítette és a leány büntetését két és fél évi börtönrre szállította le. — Eljegyzés. Szofer Lea Arad és Trutzler Herman Nagy-Tapolcsány jegyzetek. (Mindem külön értesítés helyett.)

— A munkásöntári tagok díjtalan utazása. A közmunkügyi minisztérium rendeletet adott ki, amely szerint a munkásbiztosító-pénztárak betegei díjtalanul utazhatnak a CFR. vonalain, ha azok kórházba, szanatóriumokba, fürdőre vagy klimatikus helyekre utaznak. Az oda- és visszautazásra utazási lapot kap az utazó beteg, melyet az ugynevezett megfigyelési lappal kell kiegészíteni, melyet szintén fel kell mutatni az utazásnál a vasúti ellenőrző közegnek.

már nagy kavargás volt, mert megérkezett a csendőrség. A tatal csendőrszázados ugyanis azt telefonálta nekik, hogy várjanak. Ők azt hitték, hogy segíteni akarnak nekik, mert bevárták a csendőröket. Amikor a zajra másodszer is kimentem az udvarra, ráismertem a tatal csendőrökre, akik lefegyverezték a támadókat. A támadás után, amikor a kedélyek egy kicsit lecsillapodtak, a tatal csendőrparancsnok hozzám jött és kérte, mutassam meg, hogy hol vannak elrejtve Andrásy Gyula grófék.

— Elrejtve senki sincs, feleltem, a király mellett levő uraknak nincs okuk bujkálni.

Ezután azt mondotta a százados, hogy parancsa van, hogy Andrásyt, Gratzot, Rakovszkyt és Sigrayt tartóztassa le. A párbeszéd után átmentem Andrásyékhoz és közöltem velük a hírt. Károly király magához hívatta a parancsnokló Siménfalvy ezredet, akit figyelmeztetett a neki tett esküjére, valamint arra, hogy az ő Lipót-rendjének keresztjét viseli a mellén. Siménfalvy sápadtan távozott a király szobájából. Amikor a királynak tudomására adták, hogy Tihanyba viszik, kijelentette, hogy csak az erőszaknak enged.

— Új cigaretták. A Monopoligazgatóság új cigarettákat forgalomba hozni. A macedoniai dohányból készült cigaretták darabja 1 és 1. lei 50 bani lesz. Amint elegendő készlet lesz raktáron, megkezdik az árusítást.

— Halálozás. Hosszu szenvedés után vasárnap elhunyt Friedman Lajos, a Löwy cég volt főkönyvelője. Az elhunytat családja és kiterjedt rokonságán kívül számos jóbarátja gyászolja.

— Boszorból feljelentett malomtulajdonos című közleményünkre nézve azt a felvilágosításuk kapjuk, hogy Bagdy Lajos Erdőhegyi kereskedő nem mint feljelentő hanem csak mint tanu szerepelt ebben az ügyben.

— Megszűnt a Gazeta Aradului. Vasárnap jelent meg a „Gazeta Aradului” utolsó száma. A lap Averescu párti volt. Minthogy a közönség nem támogatta, kénytelen volt megszűntetni megjelenését.

— Cégjegyzés. Annak közlésére kértünk fel, hogy a Földes Endre és Traub Károly cég nem változott meg, csupán Traub Mihály per procura jegyzi a céget a cégtagok távolléte esetén.

— Négy kilo dohányért 5700 lei büntetés. Barna Józsefet a Monopoligazgatóság, mert négy kilogramm szűzdohányt, 1800 darab cigarettát és 30 doboz gyufát találtak nála, 5700 lei pénzbírságra ítélte. A bíróság az eredeti ítéletet helybenhagyta.

— A ki nem függesztett árjegyzék. A büntető bíróság a Hangya termelészövetkezet pecsét fiókját 3 ezer lei pénzbüntetésre ítélte, mert árjegyzéke az előírás értelmében nem volt kifüggesztve. A Hangya a bíróság ítéletét megfellebbezte. A bíróság ma délelőtt foglalkozott Kovács József táblabíró elnökletével az ügygyel és az elsőfoku ítéletet 700 leire redukálta.

— Kevesebb lesz a munkafelügyelő. Bucuresti. Murezeanu bucurestii munkaügyi miniszter kijelentette egy újságíró előtt, hogy az erdélyi munkafelügyelők létszámát csökkenteni fogják, mert jelenleg igen sokan vannak.

— Három hónap löcsempészésért. Gyugovszky Szvetozár nadlaci gazda július tizenhétedikén passzus nélkül két lovat csempészett át Magyarországra, amelyeket állítólag hatvanezer koronáért vásárolt sógora részére. A bíróság a ma délelőtt megtartott tárgyaláson 3 havi fogházbüntetéssel sújtotta.

— Jövőhagyott repatriálások. Az aradi repatriáló hivatalhoz ma visszaérkezett kilenc repatriálási kérvény, melyeket a cluj központi repatriáló hivatal jóváhagyott. A következők kérelmét hagyta jóvá: Lányi Mária, Szántó István, Wekerle Nándor, Halász Pál, Nagy Sándor, Csáki János, Nartinszke János, Erdei István, Fule Erzsébet.

— Elrejtett állatcsempészek. Straja Joan és Rác Traján nadlaci lakosok 60—70 ezer korona értékű állatot csempésztek át a magyar határon. A vámigazgatóság egyenként ötezer lei pénzbüntetésre és 30 ezer lei kártérítésre ítélte a két gazdálkodót, akiknek fellebbezését a bíróság ma délelőtt, mint elkésve benyújtottat elutasította.

— Elhunyt rendőrtisztviselő.

Debreczeni Gábor, az aradi államrendőrség erkölcsrendészeti osztályának vezetője ma délután négy órakor meghalt. Debreczen Gábort a kedves, rokonszenve „Debreczeni bácsi”-t munka közben érte a halál. Ma délután háromnegyed négy órakor felment hivatalába, íróasztalhozült. Egyszerre hirtelen előrebukott és meghalt. Egyik kollegája bement a szobájába, ott találta tollal a kezében egy nagy könyvre hajolva mintha aludt volna. Kollegája költögetni kezdte és akkor vette észre, hogy Debreczeni Gábor élettelenül fekszik az asztalon. Dr. Luszt Ferenc hatósági orvos megvizsgálta a holttestet és szívszélhűdést állapított meg. Debreczen Gábort 56 éves korában ragadt el a halál. 1917. óta állott a rendőrség szolgálatában. Egyik legszorgalmasabb hivatalnok volt az aradi rendőrségnek és előzőkeny modoráért mindenki megszerette. Felesége, aki épen ma töltötte be az ötvenedik életévét, amikor megtudta a tragikus hírt ajultán esett össze a szobában Debreczeni temetése holnapután lesz.

— Mulatságok.

— A Hpvával zsidó leány-együt szombaton este jól sikerült műsoros estélyt rendezett, amely után reggelig tartó tánc következett.

— A pankotai kereskedők szombaton este Pankotán nagyszertűen sikerült táncestélyt rendeztek, amely a késő reggeli órákig elhúzó.

